

De economische crisis slaat zwaar toe. In alle landen van de wereld krimpt het BBP of is de economische groei ~~sterk~~ verminderd.

Het IMF zag zich twee weken geleden genoodzaakt om haar economische

vooruitzichten voor 2009 neerwaarts aan te passen. Volgens het IMF krompen de ontwikkelde economieën in 2009 met gemiddeld 2 procent. Drie maanden geleden voorspelde het nog een groei van een halve

procent, wat aantoont hoe ~~bijzonder~~ snel de inzichten over de crisis zich ontwikkelen. Men moet zich de vraag stellen hoe de IMF-vooruitzichten zullen zijn over nog eens drie maanden. De crisis is in een

stroomversnelling gekomen sinds een pak hypotheekleningen en kredieten niet terugbetaalbaar bleken. Vaak hoor je de analyse dat de crisis daarom veroorzaakt werd door een groep onverantwoorde bankiers

en dat de crisis dus vermeden had kunnen worden indien er meer toezicht was geweest op de banken. De oorzaak van de crisis ligt niet in het gedrag van enkele individuen. Het gedrag van de bankiers en regulatoren

was verkeerd, maar dat gedrag is ook ~~verstaanbaar~~ en zelfs onvermijdelijk in de context van een economische boom. De redenering dat het probleem een gebrek aan toezicht was, is fout. Alle belangrijke

— onderstrepen
— onderstrepen
— vet H 8

— vet
Top dit moment
— Arial
— centreren

H 8

Top de deur

U U U

— huidige

— Times New Roman

} — cursief

} — vet

U U U

— fundamenteel

— begrijpelijk
— vet — sterke

instituties, van regulatoren tot wetenschappers hebben de problemen niet zien aankomen. De herverpakte hypotheekleningen bijvoorbeeld/ werden gewaardeerd op basis van ~~een ingewikkeld~~ economisch/ model/ waarvoor in 2003 de Nobelprijs economie is ~~toegekend~~. Als de Nobelprijs-commissie ~~in Stockholm~~ blijkt ~~niet~~ in staat is om tijdens/ economische boom het hoofd ~~te~~ te houden, hoe kan men dan verwachten dat een eenvoudige regulator dat in de toekomst wel zal kunnen? Het feit dat de schuld voor de crisis wordt gelegd bij ~~een~~ menselijke fout/ is niet nieuw. Net zoals er tijdens elke/ boom van het kapitalisme beweerd wordt dat/ ~~crisis~~ ~~definities~~ tot het verleden behoort/ zo wordt er ook telkens gezocht naar externe oorzaken wanneer de nieuwe crisis zich ~~handient~~. De Grote Depressie tijdens de jaren 30 werd toegeschreven aan de aandelenspeculatie en de/ Wall Street Crash. In de jaren 70 waren het de olieprijsstijgingen, begin jaren 90 was het paniek op de beurs en in 2001 waren het de aanslagen op het ~~ATC~~ in New York. Altijd wordt er wel een menselijke fout of oorzaak gevonden. In zekere zin zijn dit ~~allemaal~~ variaties op het thema van de bekende neoklassieke econoom W. Stanley Jevons, die

} centreren
 / genog
 — centreren / 0
 — zeer complexe
 / e / len
 — uitgerikt
 — 0
 / een
 — boven water
 — centreren
 — 0 / len
 / opvallende
 / een — 0
 — van goed — 0
 } — Arrial — centreren
 — manifesteert
 / bekende
 — centreren — World Trade Center
 — vooral veel
 — onderstrepen

vanuit zijn blind geloof in de werking van het kapitalisme, de oorzaak ~~van crisissen~~ zocht in de cyclische activiteit van de zon. Zelfs de ~~weinig~~ academische theorieën en beschouwingen over economische cycli

Talles regelende
H B
— Arial
H zeer beperkte
} —

verklaren crisissen vanuit exogene schokken. Nooit wordt de mogelijkheid overwogen die in feite evident is, gezien het feit dat er al ten minste 200 jaar crisissen plaatsvinden met een zekere

— centreren
T mogel
— vet
} — vet

regelmaat: ongeveer elke 10 jaar, met uitzondering van de naoorlogse periode.

Nooit wordt de mogelijkheid overwogen van crisissen als ~~een~~ periodiek verschijnsel, als een intern gevolg van de werking van de

H weerkerende
le Ten
— Arial

kapitalistische economie. De crisistheorie van Karl Marx doet dat wel. Marx toonde aan dat crisissen ~~ongewenst~~ onvermijdelijk en kenmerkend zijn in een kapitalistische economie. De oorzaak van de ~~steeds~~

T omstreden
— cursief
} H B
} —
J H B

terugkerende crisis ligt in een samenspel van het feit dat de winstvoet de neiging heeft om te dalen als gevolg van de toenemende kapitaalintensiteit, en de gebrekkige ontwikkeling van de koopkracht

— onderstrepen
T een
— vet

omdat de kapitalisten de lonen van hun arbeid zo laag mogelijk proberen te houden en tegelijkertijd hun productie maximaal opdrijven, terwijl de lonen maatschappelijk bekeken natuurlijk de koopkracht en de

— centreren
T ers
} —

consumptieve afzetmogelijkheden bepalen (onderconsumptie). Als reactie op de neiging van de winstvoet om te dalen, slaagde het kapitaal er de ~~voorbij~~ jaren in om de productiviteitsstijgingen om te

fors
afgelopen

zetten in een toename van ~~het~~ winst ~~aandeel~~ in het nationaal inkomen, waardoor het aandeel aan lonen en vergoedingen in het nationaal inkomen daalde (in België bvb. daalde het loonaandeel van bijna 67 % in

H B H B
onderstrepen
stelselmatig

1985 tot minder dan 61 % in 2007). In laatste instantie is dit het resultaat van de krachtsverhoudingen die gekanteld waren in het voordeel van het kapitaal als gevolg van de versnelde globalisering en van de

centreren
vet
Arial
Arial

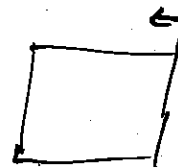
~~Ideologische~~ zwakte van de arbeidersbeweging sinds de ineenstorting van de Sovjet-Unie. De consumptie ~~werd~~ een tijdlang kunstmatig ondersteund door ~~soepele~~ kredietverlening en dalingen in de

H B

spaarquote. De VS kenden zelfs even een negatieve spaarquote, wat impliceert dat er meer geconsumeerd wordt dan het beschikbaar inkomen. Kredietverlening kan de markt tijdelijk voorbij zijn natuurlijke limieten

H B

H B H B

centreren

duwen, maar het maakt de daaropvolgende crisis alleen maar ~~bruusker~~ en dieper.

H B

Vroeg of laat moeten de kredieten terugbetaald worden en zakt het piramidespel in elkaar. Door de haperende

uiteindelijk

consumptie vallen de investeringen stil, zodat de vraag niet langer de geproduceerde ~~koopwaren~~ kan absorberen. Dit is wat Marx een situatie van overproductie noemt: de onmogelijkheid om de ~~koopwaren~~ te verkopen tegen prijzen die de ~~voorgestelde~~ winstvoet/waarborgen. De onderbreking in het proces van kapitaalaccumulatie (dat is de definitie van een ~~crisis~~) stort de economie in een neerwaartse spiraal.

— Ariel
 H groederen]
 — onderstrepen
 T geproduceerde
 H vanaf gehoopte
 /en
 — vet
 T zware

Bedrijven gaan failliet of in vereffening, mensen worden ontslagen, de lonen gaan ~~naar~~ ~~beneder~~, de onverkochte voorraden stapelen zich op en leiden tot ~~kosten~~ en de ~~winstvoorzichten~~ kelderen. Door al deze factoren daalt de koopkracht nog meer en wordt er nog minder geïnvesteerd, zodat de crisis verergert. Dit proces is aan de gang, we kennen de voorbeelden van afdankingen in België (Bekaert, de

—]]]
 H B
 H omhoog — centreren
 T steeds hogere
 H prognoses op winst]
 — Times New Roman

banksector, de dreiging/bij Opel Antwerpen enzovoort). Maar overal neemt ook de druk toe voor rechtstreekse loondalingen. In Hongarije werd de dertiende maand afgeschaft en in Letland, dat zeer zwaar

} — vet
 /en
 — Ariel

getroffen is door de crisis, vermindert de regering de salarissen en premies van de ~~bedienden~~ met 25 %. In Ierland eist premier Brian Cowen een loondaling in de publieke sector van 10 %, waarbij hij ~~de~~ vakbonden

—]]]
 H ambtenaren
 } — vet
 T druk zet op

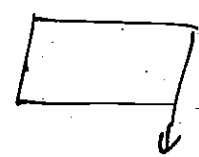
~~ander druk zet~~ met de dreiging dat anders het IMF ontslaggrondes zal komen organiseren. Crisissen duren tot de overproductie ~~veggert~~ is en de winstvoet hersteld is zodat het accumulatieproces opnieuw op gang komt. Hoe lang deze crisis precies zal duren en hoe diep ze zal door~~zetten~~ weet niemand. Niet de gouverneurs van de centrale banken, of de experten in de pers die suggereren dat we een buigpunt bereikt hebben in de conjunctuur, en ook het IMF niet dat voor 2009 een ~~recessie~~ maar voor 2010 weer een stevige groei in het vooruitzicht stelt. Het is evident dat een ~~instantie~~ als het IMF niet anders kan dan moed inspreken en vertrouwen uitstralen. Maar weten doen ze niet. De ~~Engelse~~ bankier Peter Sands stelde terecht tijdens het World Economic Forum in Davos: "De waarheid is dat we niet weten waar we naar toe gaan. De economische modellen en vergelijkingen die we normaal gebruiken voor voorspellingen, werken vandaag niet. De omstandigheden zijn immers totaal anders. Worig jaar dachten we hier in Davos trouwens ook dat we wisten waar we naar toe gingen. Maar onze vooruitzichten ~~bleken~~ bijzonder fout." De visie van Peter Sands is echter de uitzondering. De meeste vooruitzichten doen denken aan de

H & } - Arial
 volledig H ver } - cursief
 = vet

H dringen }
 - vet
 bekwaam

- Arial
 H terugval
 - centreren
 H organisatie

stark - vet
 H &

Top dat vlak

- Times New Roman

H waren }
 - onderstrepen